

Ба 44484

А. ЗВОНАР

БУДЬ

ГРАЖДАН

НИ

И

О



В. ХИРО





Б 3-43

22

8

20
~~22~~

B

~~Б 8~~
~~47515~~

Б2 44 484

1.68

АЛЕСЬ ЗВОНАК

~~аа~~
~~5937~~

БУРЫ Ё ГРАЊЦЕ

Вокладка
В. ЛІТКО

Бел. в.д.сел
1994 г. А
67 44484

БЕЛАРУСКАЕ ДЗЯРЖАЎНАЕ ВЫДАВЕЦТВА
М Е Н С К — 1929



Надрукавана ў друкарні
Беларускага
Дзяржаўнага
Выдавецтва

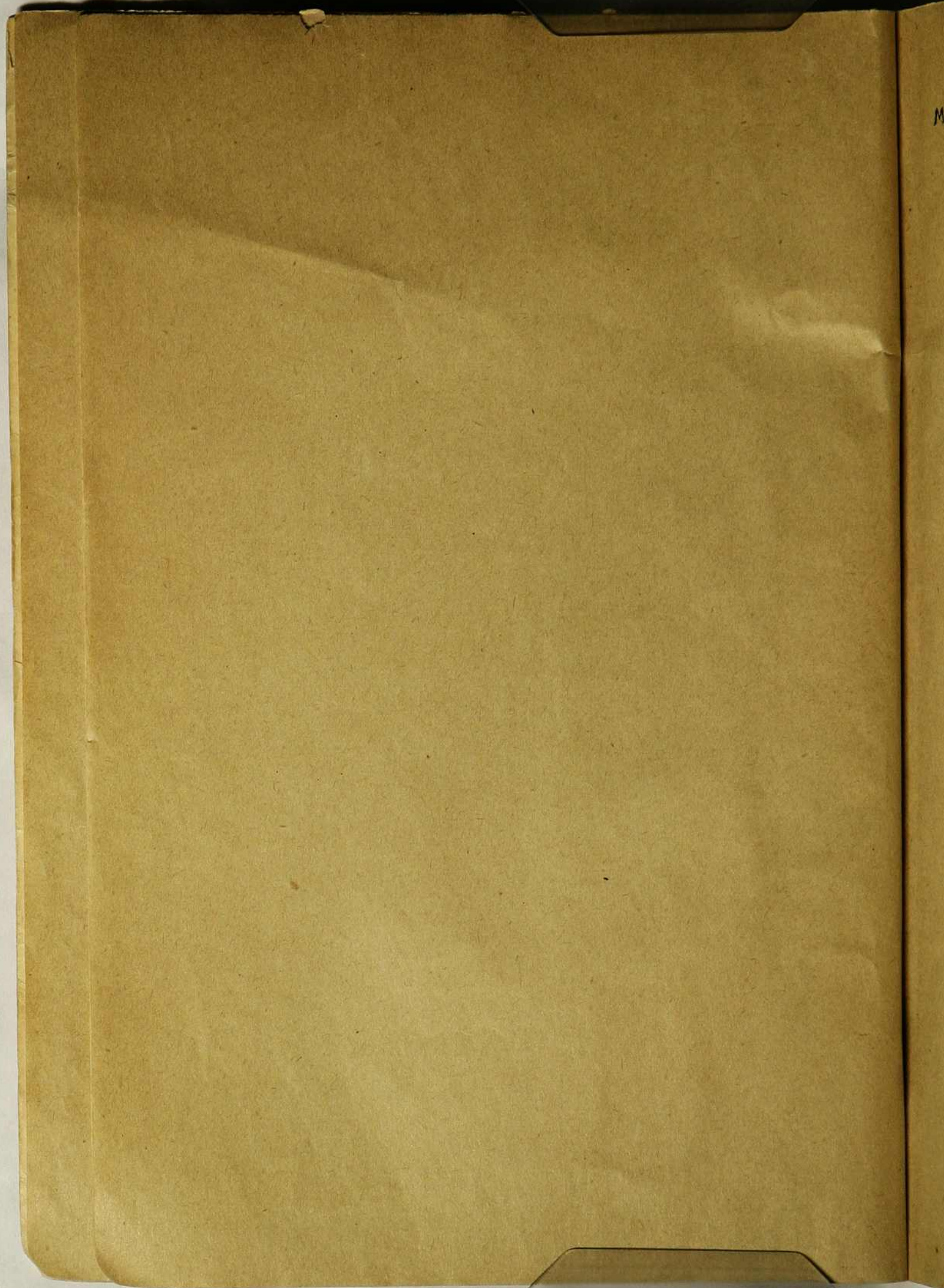
25. 04. 2009

Заказ 96.

2.000 экз.

Галоўлітбел 25429.

РАДЗІМЕ



МІНАЮЦЬ ДНІ...

Мінаюць дні...
Мінаюць дні за днямі
І іх прадвесні—
Раньняя зара...
Было:
Палі прагорклі палынамі;
У сівай мгле
Губляўся сіні край.

Дык гэта здань
Мінуўшчыны праклятай
Не затуманіць
Ў заўтрае пуцін
І не спаўе імглою
Сьветлых шляхаў,
Калі калінам
Па шляхах цьвісьці.

Няхай жыцьцё
Абвеена змаганьнем.
Яго паводзьдзі—
У стальных руках.
Калі над краем
Залатое раньне,
Дык працы вольнай
Ня спыніць размах...

І на палёх
Савецкай Беларусі
Не парастуць
Па межах бур'яны,

Калі жыцьцё
Вясной залатарусай
Радзіла дні,
Стальныя дні.

Былі часы
Хмялёвага паўстаньня.
Былі часы
І бур, і навальніц...
Да мэты йшлі
Адвагай і змаганьнем:
Ішлі да волі
Поступам стальным.

Цяпер жыцьцё
Журбой не агарнецца,
Бо вышлі мы
На вызначаны шлях...
І вольны край
З дарогі не саб'ецца,
Пакуль паводзьдзі
У стальных руках.

Полацак, 1926 г.

ПЕСЬНЯ БАДЗЁРАСЬЦІ

Ад канца да канца, ад краю да краю
На бялявых палёх ды вятры гуляюць...

Празьвінеў, прашумеў навальнічны сполах
І разьнеслі вятры водгукі па полю...

І ля хат тапалі не раняюць сьлёзы,
Ня сумуюць крыжы болей пры дарозе.

Па-другому жывём, па-другому любім
І сьпяваем інакш пра каханьне любым...

...Край ня ведае больш ні пакут, ні згубы
І цалуе зару ў вішнёвыя губы...

Ах, і сам я другі, ах, і сам інакшы,
Маладосьцю хмяльны, п'ян вясною нашай...

І бадзёрасьць ў душы, бадзёрасьць у целе.
Дзе вы, чорныя дні?—Змоўклі, адзьвінелі...

Маладосьць ты мая, друг мой непакойны!..
Праляціш, празьвініш, як ліхія коні...

Ў кудрах чорных тады срэбра забялее
І агонь у вачох згасьне, пашарэе.

Гэта будзе ці не—знаю ды ня знаю,
А пакуль—хмель і шум неразлучны з намі.

Зазьвіні, зашумі маіх дум вясновасьць!..
Я сягонья—другі, я сягонья—новы!..

Смутак, радасьць, жыцьцё поўным кубкам вып'ю
І пачуцьці й душу да астачы выпяю.

...Ад канца да канца, ад краю да краю
Хай гуляюць вятры, хай вятры сьпяваюць...

Ды сьпяваюць вятры, ды ў барох хваёвых
І у соснах зьвіняць залатыя словы...

Менск. 1927 г.

НА СОЖЫ

Завіліся кудры,
Кудры пацямнеўшыя,
Кудры пацямнеўшыя
Залатога дня..
Зашапталі дзівы
Сполахамі вешнімі,
Зашумелі дзівы
Ў дзікіх зелянях...

Выхадзіла ўвечары
Дзеўчына—красуня,
Дзеўчына—вясна
З распушчанай касой..
Білі воды ў бераг,
Як рука па струнах..
Вось ён стары Гомель,
Вось разьліўны Сож!..

Я стаяў ў раздум'і,
Нахіліўшы голаву,
Нахіліўшы голаву
Ўпартую сваю..
— Сож мой, Сож шырокі мой..
Славу тваю словамі,
Словамі агнёвымі
Поэты апяюць...

...Чэзьлі чоўны птахамі
Ў цемень вечаровую,
Голаву ускружвала
Ветравая дрож...

Я стаяў і думаў:
— Скора стануць новымі
і шумлівы Гомель,
і магутны Сож...

Гомель, 1927 г.

ПЕСЬНЯ

Ці то песня, ці шум, ці то говар лясны?—
Успываюць і тонуць ізноў галасы...

Гэта сосны шумяць у бялявым бары,
Думы-кросны снуюць да сьвітальнай зары...

Да сьвітальнай зары ад паўночных ад зор
Дзівы-сосны стаяць як цудоўны дазор.

Паміж сосен срабрыстых гуляе мароз...
Скора землі зазвоняць брыльлянтамі рос...

Ах, аб чым? Ах, аб чым гэты шум, гэты сьпеў?..
Шмат сьлядоў і завілін на белаі трапе...

Гэта што? Гэта дзе?—Гэта казачны край,
Дзе ад сонца сьнягі залатыя гараць...

Гэта мары, ці думы, ці праўда, ці сон?
І бягуць, і бягуць ночы, дні калясом...

Ахінае зямлю беласьнежны паркаль
І віюцца дарожкі у белую даль...

І віюцца дарожкі, і сосны стаяць..
Гэта быль, гэта край мой, радзіма мая!..

Нешта хвоі шумяць, нешта хвоі пяюць...
Край мой, край,—як аддаць табе радасьць сваю?..

Я увесь—для палёў, гарадоў і лясоў.
Гэта праўда—ні казка, ні мары, ні сон...

Аблюблю, абпяю ад канца да канца
Я цябе за гады залатыя жыцьця...

І прайду—і прайду па дарогах тваіх—
Па палёх, гарадох і па пушчах глухіх..

І прайду непаўторна—бы казачнасьць сноў...
Будзе радасьць са мной, будзе шчасьце са мной...

Гэта што? Гэта дзе? Гэта мары ці яў?..
...Ціха сосны пяюць, ціха сосны стаяць.

Менск, 1927 г.

ПАМЯЦІ т. ВОЙКАВА

Ні лішніх слоў,
Ні лішніх дум і мар!..
Затоім злосьць
Кіпучую у сэрцах...
Адзін...

Другі...

Замоўк жалобны марш—
Вяшчун
Няжданай сьмерці.

Ні лішніх слоў,
Ні лішніх дум і мар!..
Схіляем голавы
Перад цяжкаю стратай—
Нішто ня зломіць
Волі цьвёрды гарт
Мільёнаў
Пролетарыяту.

Хай крыльлем ўзмахвае
Падстрэлены арол!..
Няхай цкуюць,
Хай выюць воўкам ў поўначі
З шалёнай злосьцю,
З накіпам пагроз
Сусьветных банд
Драпежніцкая сволач!

Ім не таптаць
Нагам варожым край,
Ім ня спыніць
У поступе нястрымным

Саветаў край
Ад Менску за Урал,
Саветаў край
Ад Мурману да Крыму!

Настане час,
Настане час расплат,
Настане час
Бязлітаснага гневу!..
Пажарам ўкрыецца
Уся зямля,
Пажарам гневу...

Праймчацца з громам
Гэныя гады
І прыдзе час
Суровае расплаты.
Мы гэты дзень
Прыпомнім вам тады,
Мы вам прыпомнім
Гэту страту!

Менск, 1927 г.

Ах, жыцьцё... Шляхі твае хто зьмерыць?!
На шляхох часьцей туманаў бель...
Не таму кажу, што ў суме сэрца,
Не таму, што сэрца у журбе.

Але вось... Калыша вецер сосны,
Ў шуме сосен чую любы край.
Зацьвітуць ня гэтакія вёсны,
Зацьвіце ня гэтакая рань.

Не адзін я, знаю, не адзін я
За радзіму ўсю душу аддаў.
Дык таму ў вачох адцьвіўшых, сініх
— Столькі суму к дваццаці гадам.

Трэ' было да мэты ўпарта йсьці нам,
Трэ' было адвазе не астыць,
Каб да новай, сьветлай будучыні
Пралажыць хваёвыя масты...

І прайшлі адважна праз завеі,
І спаткалі залатую рань...
Ой, разьвейся, сум, у ветравеях,
Ой, завіся ў радасьць, любы край!..

Менск. 1926 г.

У СЪНЕЖНЕВАЙ ЗАМЕЦІ

Маўчыць прастор... Маўчаць нямыя далі...
Ў сьнягох прапалі сьвежыя сьляды.
Барвянасьць лісьцяў ў стынь паасыпалі
Жыцьця майго цьвітучыя сады...

Такія белыя бязбрэжныя раўніны!..
Такая звонкая зімовая туга!..
Раскінулася ў шыр мая краіна,
Са шчок бялявасьцю зываючы загар.

Їмчуся я... Б'юць капытамі коні,
Пазвоньваюць званочкі галасьней...
Панёсься-б так у далечы, ў бясконцасьць,
Забуйся-б у трывожна-чулым сьне.

Занадта шмат душы перажываньняў,
Занадта струны тонкія ў душы,
Каб не маліцца ў пробліскі сьвітаньняў
І не клясьці найшоўшы сум цішы...

Чаго таіцца—быў душою хворы,
Чаго маўчаць—хварэю і яшчэ,—
А не сказаў і не скажу, што скора
Пагасьне сьвет успыхнуўшых вачэй...

Заўсёды: ўранку, ўночы, на зьмярканьні
Гатоў стаяць на варце нашых дзён,
Гатоў, як акцябронак-галаштаньнік,
Пабегчы ў даль, жыцьцю наперагон...

Ступаю цьвёрда... Знаю мэту нашу—
Шляхі наперадзе няўхільныя, адны...
І як другія, мэты на дагнаўшы,
Я ня згублю дарогаю штаны...

А калі дужа шмат перажываньняў
І, як струна, нацягнут кожны нэрв,
Хачу імчацца ў дзікім парываньні
Ад меж да меж па роднай старане...

Імчуся я... Храпуць стамлёна коні...
Вакол—сьнягамі вытканая бель.
Яшчэ прабег... Пярэлесак... Сасоньнік...
І спыняць коні свой шалёны бег.

Полацак, 1926 г.

БАЛЯДА ПРА КАМІСАРА

Ў такую пару ня сустрэць чалавека,
У імгле не пачуеш сабачы брэх...
Гуляе, гуляе у полі вецер,
Салому зрываючы з стрэх.

І неба, і далі чарней і чарней
І ворагам—кожны куст...
Хто там стаіць у ляску пры сасьне?
Хто там пільнуе ў ляску?

І цягнуцца чорныя лапы хвой,
Што сталі жывою сьцяной.
І чорнымі крыльлямі над галавой
Узмахвае вецер і ноч.

Нішто і адважнасьць у гэткую пору—
Душа халадзее і стыне кроў,
Бо тоіцца ўсюды нявідны вораг
І сполах—што ўперад крок.

І ветры шумяць, нагінаюць бярозы,
Што сталі як волаты ў рад...
Гэй, хто там?

Гэй, хто там

стаіць пры дарозе?

Ці злыдзень, ці вораг, ці брат?

І страшна наўкола, і пудзіцца конь—
Няпэўна ступае нага...
І коньнік вымае трывожнай рукой
З кабуры халодны наган.

Ў такую пару, камісар, асьцярожней,
Бо ўсюды—па Менск і Кубань—
Нямала па пушчах, лясох і дарогах
Хаваецца белых банд.

Бо трэба, пакуль яшчэ дзень ня ўстаў,
Пакуль яшчэ ноч, чуць сьвет
Табе прыскакаць ад пазіцый у штаб
І сьпешны даставіць пакет.

...І скача уночы уперад і ўперад
Пад ветравы шум і сьвіст
Ў шынэлі пацёртай, ў шынэлі шэрай
З пазіцый у штаб комуніст...

Хутчэй-бы, хутчэй-бы, хутчэй-бы да мэты?
— Не храпі ты, пужлівы конь?
Гэй, што там?

Гэй, што там?

Мільгнула у цьме там?

Вунь там, у баку, за ракой.

І страшна наўкола, і пудзіцца конь—
Няпэўна ступае нага...
І коньнік сьціскае трывожнай рукой
На ўзводзе халодны наган.

І раптам аднекуль з-засады, з-за соснаў
Агонь і раскацісты стрэл...
Сьпяшы, камісар, адступаць ужо позна,
Сьпяшы, покуль сьмерць ня стрэў!..

І шпоры балюча каню ў бакі—
Агні заскакалі ў вачох...
Стрэлы з бакоў, з-за дрэў, з-за ракі,
Адзін апаліў плячо...

Шалёна і дзіка уперад і ўперад
Пад стрэлы, пад ветравы сьвіст
Ў шынэлі, што стала крываваю з шэрай,
Імчаўся у штаб комуніст...

І ўзылены конь прыскакаў у штаб,
Як зор патухалі агні...
Узылены конь прыскакаў і стаў
І мёртвым упаў камуніст.

1927 г.

ПРАНЯСУСА ШАЛЁНА ПА КРАЮ...

Пранясуся шалёна па краю,
Абхаджу ўсю раўнінную гладзь!
... У гармонік бярозавы грае
Сіняй ноччу срабрыстая мгла...

Лес... Палі... і бясконца раўніны..
Як браты абняліся дубы..
Трэба выцерпець шмат за айчыну,
Каб яе навучыцца любіць.

Стань, прыслухайся, вухам прынікні
На успоены потам дол,
Як жыцьцё б'е кіпучай крыніцай
І уздрыгам стальных гарадоў.

Над палеткамі роднымі вецер
Разьвявае мінуўшчыны здань
І зямлі жытнёвае сэрца
Залатую імклівіць рань.

А ў імгле на шляхох камянёвых
Гарадоў жалезная дрож..
Скора, скоро праймчыцца век новы -
Па зьвілінах старых дарог!

І над краем, калісьці загнаным,
Над краем спрадвечнай журбы,
Новай песьняю дзень прагарланіць,
Вітаючы новую быль...

Толькі ноч па старому ўзыйдзе
Сыпаць зор залаты авёс,
Ды месяц папасьвіцца выйдзе
На сінюю пашу нябёс.

Полацк, 1926 г.

7 * * *

Берагам зялёным—
Трысьнікі кудравыя,
Трысьнікі кудравыя
Над ракой шумяць...
Ці то сэрца ўпоена,
Ап'янела травамі,
Ці то ў сэрцы моладасьць,
А ў душы вясна.

За ракой,
За рэчкаю
Лясы чорнабровыя...
Там лясы,
Ды цёмныя,
Там бязьмежжа—шыр...
Калі радасьць плешчацца—
Ня высееш словамі,
Калі сум закрадзецца—
Ня сьцішыць
Душы...

Берагам
За рэчкаю—
Далі,
Далі з ветрамі,
Ветрамі асьвежаны
Далі
і
Жыцьцё.

Над палямі ціхімі
Днямі,
Днямі сьветлымі,
Над палямі сумнымі
Ўскаланем жыцьцё...

Край мой, край
Радзімы мой!..—
Лес і гай бярозавы,
Сумнае мінулае
Ветры разьнясуць...
Як у дні адважныя,
Ў дні мяцежна-грозныя—
Веру,
Веру шчыра я—
Не агорне сум.

Бо па-над краінаю
Зоры разгарэліся
І ў туманах ўспыхваюць
Водблескі жыцьця...
Бо ня быць-жа ў чэрвені
Сьнежневай мяцеліцы,
Калі дні ў пярэстасьці
Новым шалясьцяць...

Вось таму так хочацца
Абнімацца з ветрамі,
Слухаць,
Як цалуецца
З ветрамі лісьцё...
А ў блакітным захадзе
Водблескамі сьветлымі,
Водблескамі сьветлымі
Ўспыхвае
Жыцьцё..

.
Полацк, 1926 г.

* * *

Павольна, спакойна мінаюць гадзіны,
Мінаюць гадзіны, мінаюць гады...
Што была прыгожым, здавалася дзіўным,
Здавалася дзіўным, растала, як дым...

Так раньнем барвяным зара заравая,
Зара заравая зганяе туман
І сьветам яскравым зямлю спавіае,
Зямлю спавіае у сьветлую рань...

Часіны, часіны... Вясна маладая...
Вясна маладая абноўленых дзён...
Аб нечым варожыць, аб нечым гадае,
Аб нечым гадае пад вокнамі клён...

Нязьведаным новым з сучаснасьці вее.
З сучаснасьці вее інакшая быль,
І шэрае сёньня ў далі сінявее,
Ў далі сінявее яго небасхіл...

Так сыплюцца лісьці ў празрыстым паветры
Ў празрыстым паветры ў васеньнюю стынь,
Каб новай вясною у чэрвені сьветлым,
У чэрвені сьветлым ізноў зацьвісьці...

Павольна, спакойна мінаюць гадзіны,
Мінаюць гадзіны, праходзяць гады,
І тухне старое, у вечнасьці гіне,
У вечнасьці гіне, каб стаць маладым.

Полацк, 1926 г.

УСТУП ДА НЕНАПІСАНАЙ ПОЭМЫ

Асеньні холад, стынь і бездарожжа...
Ісьці ці стаць?
Больш ня дрыжэць халоднай жніўнай дрожжу
Лістам...

Вакол і скрозь туман і дождж і слота,
Як шызы дым,
І асыпаюць лісьцяў пазалоту
Сады.

О, вобраз восені! О, вобраз адцвiтанья!
Ўстрывож і згiнь.
Пакiнь пакутнасьць раньяга згаранья
Другiм.

А я iду і хмуры й задуменны
Са скарбам дум...
Узмахвай крыльлем, вецер мой асеньні
Сей шум!

Ускалані душу ў такую пору
Пачуцьцяў бунт,
Як навальніцай буйныя вiхоры
Вярбу.

І ў новы дзень, ў аранжавым адзеньні,
Што паўстае,
Разьвей дашчэнту хворыя відзеньні
Мае.

Яны ўстаюць і чорнай чарадою
Ідуць, ідуць...
І ніці прошлага з забытага спакою
Прадуць...

Лістапад, 1927 г.

ПОЛАЧЧЫНЕ

1

Хваля за хваляй, над хвалямі ветры
Ласкава срэбрацца воды Дзьвіны...
Дні залатыя з усмешкаю ветлай!..
Дні прадвасеньнія, ціхія дні!..

Хвалі празрыстыя. Жвір на адмелях.
Сонца ружовы усход і заход...
Хвалі калісьці крывёй чырванелі.
Край руйнаваўся з году у год.

Ворагі злосныя, хцівыя ворагі—
Царскай Расіі чыноўнічы люд
Ўсё асьмяялі, што родна і дорага,
З роднай зрабілі чужую зямлю.

Кляштары, цэрквы, крыжы златарогія,
Звон багамольны, набожны трызвон.
Была Расія царквой ды вастрогамі
З ўсходу на захад, з паўдня на паўноч.

Роднае, блізкае з гразьзю зьмяшалі,
Ўсё дарагое рабілі чужым.
Край беларускі ня раз руйнавалі,
Множылі вогнішчы, турмы, крыжы.

Было, ды няма, засталіся ўспаміны.
Было, ды ня будзе. Змоўк рогат завей.
Мінуўшчыне сёньня спраўляем памінкі,
Трызвон багамольны змаўкае навек.

У сіняе сёньня, ў сьветлае заўтра,
Нязнаваю радасьцю ўкрыем зямлю.
Дарэмна падчас яшчэ воража цяўкае
„Чиновный, былого величия люд“.

Падчас „господа“ яшчэ цешаць надзеі,
„Руси православной“ ім сьніцца пара..
Дарэмна!.. Сягонья жыцьцём ружавее
Вякамі загнаны, заплаканы край.

У сіняе сёньня, ў лілёвае раньне
Савецкай радзімы вітаем зару.
Сягонья на новых шляхох палачане,
Сягонья на новых шляхох Беларусь.

Полацак. 1926 г.

2

Дзьвіна, Дзьвіна!..
Люблю ў імгле вячэрняй
Павольны ўсплёск
Тваіх вясёлых вод!..
На берагох
Зялёнашумны чэрвень
З табой шапоча роснаю травой...

Дзьвіна, Дзьвіна!..
У берагох вякамі
Шумелі воды ўвосень і вясной
І скрозь
Лясы шумелі берагамі,
Кідалі цені ў жвірыстае дно...

І з году ў год—
Дажджы і непагоды...
Мутнелі хвалі і
Мялелà дно.
У нябыцьцё ішлі ліхія годы
Шумелі глуха ветры над Дзьвіной...

Было тады—
Насіў пракляцьці вецер
І ў пацёмках доўга край блудзіў.
Было—
Ў гады ліхога ліхалецьця
Адрокся бацькаўшчыны
Не адзін...

Стаю, стаю..
Гляджу з высокай кручы
І над вадой
Туманы сьцелюць стынь..
Эх, зірк ускінь!.. Такого ўзмаху рукі—
Праложасьць ў даль ня гэткія масты!..

Шуміць вада..
Ў імгле сінее чэрвень..
Губляе золата
Ў раку заход..
Дзьвіна, Дзьвіна!..
Люблю ў імгле вячэрняй
Павольны ўсплёск
Тваіх халодных вод!..

Полацак, 1926 г.

АДЗЬВІНЕЎШАЕ

Заўважаю з сумам: час праходзіць,
Я бліжэй шточасна к сінім берагам..
Можа скажуць сора,
Можа скажуць—годзе!
Можа я напмню
Сам аб гэтым вам.

Сёньня-ж я спакойны, як ніколі.
Ня крычу ў трывозе, як крычаў парой,
І ня точыць сэрца,
І ня точыць болем,
І ў жылах болей
Ня бунтуе кроў...

Гляну я навокал зрокам ясным:
Ня шуміць зімой скаваная Дзьвіна..
І ня трэба хмелю,
І ня трэба „шчасьця“—
Можа яго кубак
Выпіты да дна...

Неяк сёньня радасна і дзіўна...
Весела ступаю ўпругаю нагой...
Ня шумяць прасторы,
Ня шуміць Надзьвіньне,
Толькі звоняць бомы
Ў срэбраных сьнягох...

*

Ёсьць такое слова дарагое,
Я яго сягоньня ўспомніў, як праз сон,
Што бяз хмелю хмеліць,
Што кружыць галовы
І што паліць ў сэрцы
І ў крыві агонь...

Мне яго сказала палачанка,
Калі дні шумелі цьвеценню садоў,
Чорнымі брывамі,
Чорнымі вачамі,
Апаліўшы сэрца,
Запаліўшы кроў...

*

...Гэта ўсё мінула—больш ня прыдзе.
Дзе ступалі ногі—пад сьнегам трава...
Можа троху сумна,
Можа троху ў крыўдзе,
Можа больш ня хочу
Ў сьвеце вандраваць...

Менскі—ўчора, сёньня—палачанін...
Мне адна радзіма—край савецкі мой.
Краю мой бялявы,
Краю мой каханы,
З хмурнаю усьмешкай
Прыдарожных хвой!..

І чаму так радасна і дзіўна?
Быццам-бы трывогі шумна праплылі...
І стаю ў раздум'і,

стаю адзін я..
А зямля сьнягамі
Белымі пыліць..

Полацак. 1927 г.

*

Ня шуміць, ня грае, не сьпявае
На зямлі маёй пусты прастор..
Восень! Восень! Хмурная такая
Асыпае золата лістоў..

І бярозы ўжо ліствой ня звоняць,
На дубровах—колера пазалот..
Сталі мы сталеі і задумённей
І задарам ня кідаем слоў..

Дзесь далёка ўсхліпвае гармонік,
Гукі моўкнуць, тонуць у імгле.
Мы яшчэ ня скора адгамонім
І сьнягі не пазаносяць сьлед..

Плачуць ветры... Плачуць на расстаньні,—
Каго радасьць, каго сум спаўе..
Ўчора стрэўся з мілай палачанкай—
Дзе вы, вочы, чорныя мае?..

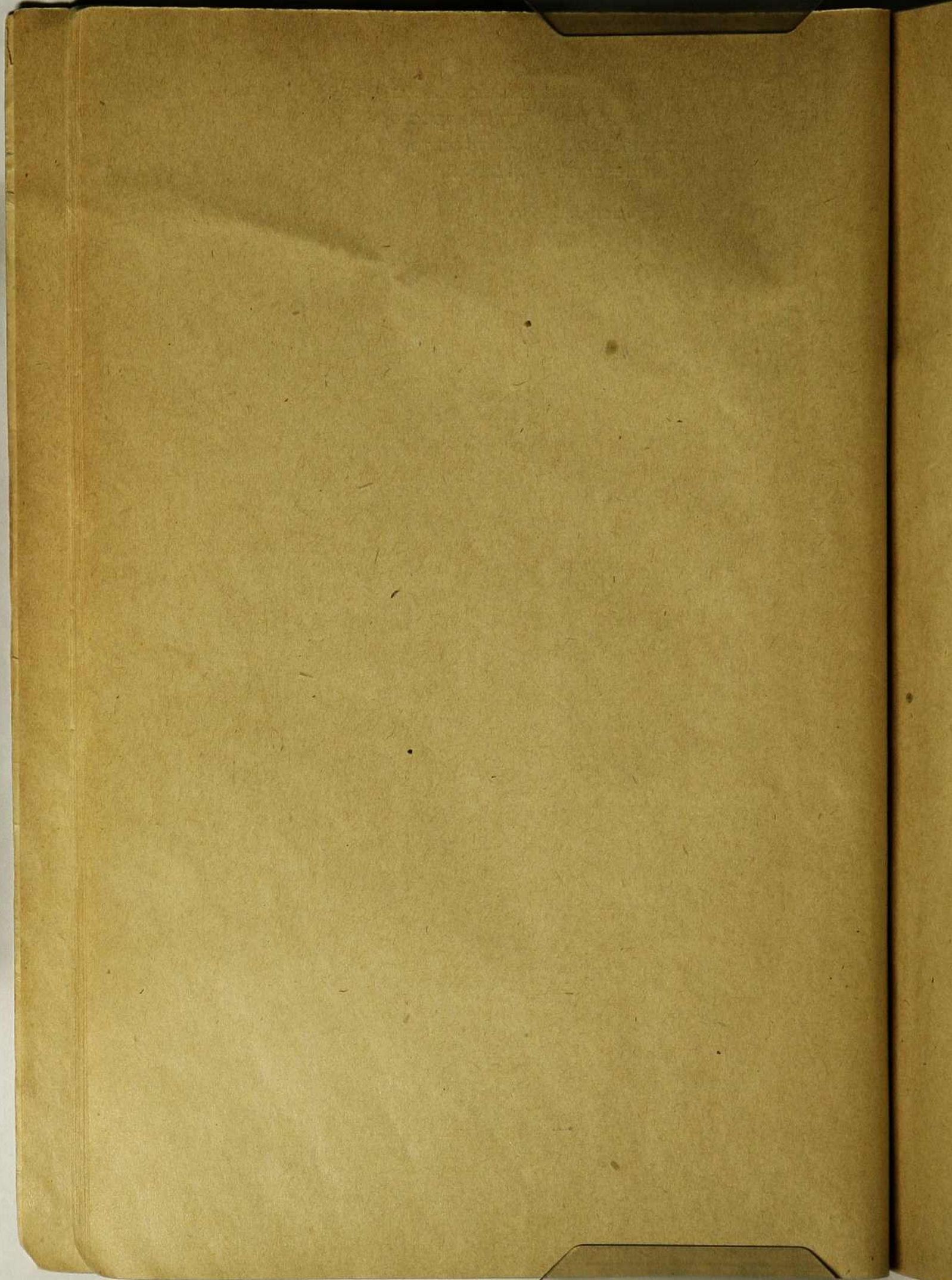
Многа, многа шчырых слоў і песень.
Прапяе ад сэрца маладосьць—
Каб жыцьцё цьвіло як ўвесну цьвецень,
Каб жыцьцё у радасьць завілось..

Мы сягонья ўсе у падарожы,
Ў падарожы мы на многа год—
Многа дзён, як дзеўчына, прыгожых,
Многа дзён з журбою непагод..

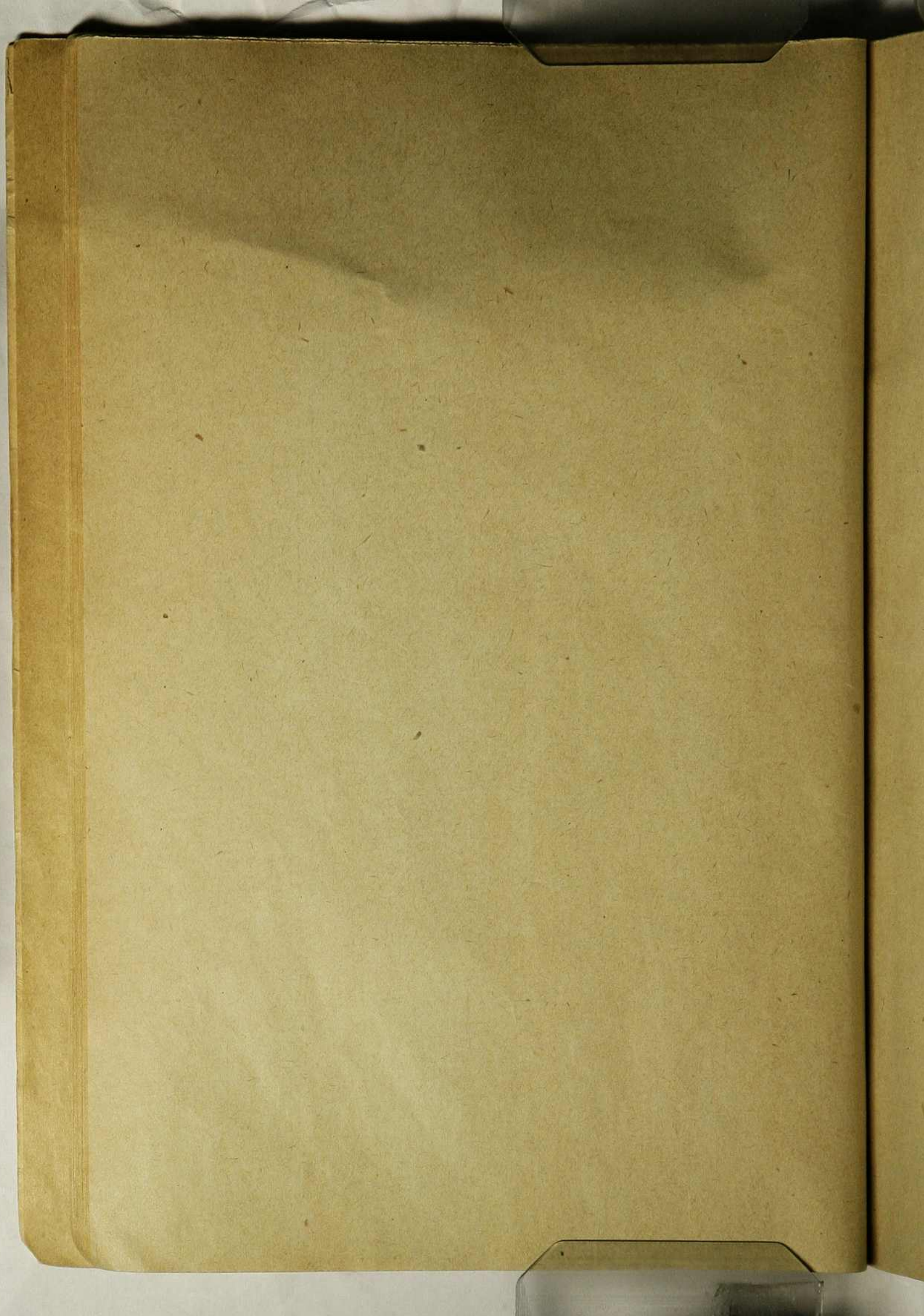
Сьвішчуць ветры, сьвішчуць непагодай,
Адзьвінелі говарам дуброў..
Так мінаюць маладасьці годы,
Спакайней цячэ у жылах кроў..

Ня шуміць, ня звоніць, не сьпявае
На зямлі маёй пусты прастор.
Восень! Восень! Хмурая такая
Асыпае золата лістоў...

Полацак, 1926 г.



БУРЫ Ў ГРАНІЦЕ



* * *

Усё дарую і сябру і ворагу
І скандаліць ня буду больш.
Вось іду я па смугламу гораду,
Разважаючы сам з сабой.

Бурштынее над горадам неба,
Сее ў вуліцы шызую муць...
— Вы скажэце мне, гэткую небыль
Сённяя быльлю так проста завуць!

Вось на гэтай-жа самай панэлі,
Што пратоптана сотняю год,
Так нядаўна яшчэ мы зьвінелі—
Абшарпаная бойкая голь...

Не хачу я такіх успамінаў!—
Комам ў памяці тая пара,
Калі з голаду жралі каніну,
Ці зусім ня было чаго жраць...

Як успомню ахувала горач,
Налівалася злосьцю душа
На прадажную сытую сволач
У пагонах і капялюшах.

Тых гадоў сьцёрты гострыя грані
І затоптаны часам сьляды...
Разьмятайся барвоваю раннюю
Гэта спадчына ў прах і дым!

А сягонья паказваюць пальцам:
Як ні як, гавораць,—поэт...
У манішцы брыдзеш па асфальце—
Пад манішкай—учорашні шкет.

Кіпень слоў, што з душы пральюцца,
Узбурае яў, а ня сны...
Загартоўвай мяне, рэволюцыя,
Я з пялёнак—твой сын!

1-XI—27 г.

г. Менск.

БУРЫ Ў ГРАНІЦЕ

Засунуўшы рукі
глыбока ў кішэні,
Іду па панэлі,
іду і мару...
А горад сьціснуў
гранітавай жменяй
І вуліцы
і мяне... з акулярамі.

Тры клячы з натугай
цягнуць конку,
Вытрасаючы з пасажыраў
дух і душы...
Побач аўтамабілі
ў разьбегу гонкім
Сьвісткамі рэзкімі
вушы глушаць.

Я йду па панэлі,
іду і мару,
Як марыць юнак,
да пят закаханы.
На вуліцы гэтыя
прыісьця трамваю
Як нейкага Мэсію
чакаю...

...Засунуўшы рукі
глыбока ў кішэні,
Іду па панэлі
павольнай хадою.

У гэным імкненьні,
у гэным мігценьні
Здаецца і я
патануў з галавою...
О горад, мой горад!
Такою парою
Ўстаеш ты у змроку,
як волат гранітны.
Цябе абкрычаў толькі
Александровіч,
Дудар дапамог яму
ў гэтым між іншым...

Душў сваю я
прапыліў гэтым пылам
І слых свой сьвідрую
шумам панэльным.
Як многа гадоў
прад табою праплыла,
Як многа назвыклых гадзін
празьвінела!..

Гады за гадамі
цягнуліся ніцьцю
Ўсё так-жа павольна
і так-жа звычайна,
Пакуль ня ўздымаліся
буры ў граніце
З протэстам,
з натоўпамі,
з крыкам адчайным.

І з гулам і громам,
жывой навальніцай,
Як хвалі, ўставалі
людзкія грамады...
...І буры сьціхалі,
буры ў граніце,

Каб вынікнуць нанаў
з маланкай,
з грамамі.

Я гэтае бачыў
мурзаты, бяздомны,
Я гэтае бачыў
са спалохам ў вочах,
Я гэтае помню,
як некалі помніў,
З жахлівасьцю дзікай
у вочах воўчых,

Як доўга нянавісьць
расла ня дарам,
Каб выліцца разам
навалаю бурнай,
Як біліся песьні
ў граніт і мрамур,
Як веялі сьцягі
над горадам хмурным,

Як ў шэрым граніце
інакшыя буры
Шумелі
дзесяткамі тысяч глотак,
Як горад
бровы жалезныя хмурыў
Вачыма вакон
недаўменна хлопаў...

Пасьля,
жалезным асыпаны градам,
З усіх бакоў
неаднойчы абстрэлены,
Грознай гранітнаю
ўстаў грамадаю
Горад,
новымі днямі сустрэчаны.

.....

...Засунуўшы рукі
глыбока ў кішэні,
Іду па панэлі,
іду, ці так стаю...
Такія авансныя
ў мяне лятуценьні—
Усе дарогі вядуць...
к рэдактару...

Іду і мару:
Як мала рэдакцый,—
Хоць вершаў лішкі
на плот наклепвай...
Іду,
а душы маёй комфракцыя
Абурана
натоўпам абнэпленим...

Я злую,
я гатоў крыкнуць:
Ад рэвалюцыі нашай
прэч хамелеонаў!
Мне часамі
і крыўдна і прыкра
Ужывацца з імі
ў сягоньнім.

Ад дзеда
дух горды я здолеў данесьці,
Ад бацькі—
да гэтых усіх нянавісьць...
Таму і цяпер
зьярынае нешта
Вырываецца
з глыбі душы часамі.

...Наморшчыўшы лоб,
іду па панэлі.
Зусім адчуваю
сябе самотным...

І раптам:
аднекуль арава піонэраў,
Град галасоў,
грохат глотак...

Я ўвесь—усьмешка.
Я ўвесь—захапленьне.

Такое магло
ня кожнаму сьніцца...

Гэтае
юнае
пакаленьне—

Вось яна—
новая бура ў граніце!

БЯСПРЫТУЛЬНАМУ

— Што з табою, любы? Што з табой, смуглявы?
Сьлёзы, як каралі, роніш на асфальт...
На панэлі пыльнай я такі-ж гулявы.
Спазнаваў вось так-жа і жыцьцё і фальш...

— Што-ж ты, мой харошы, ды патух вачамі?
Што-ж ты, мой мурзаты, сьвістам ня зьвініш?
Ці прыстаў туляцца пад вуглом начамі,
Аб жыцьці інакшым сьніць трывожна сны?

...Сытыя праходзяць, у ваччу—уцеха...
Ты сьціскаеш зубы і у вочах злосьць...
Дзе-ж ты, мой каханы, развучыўся сьмеху?
Дзе-ж ты, мой смуглявы, страціў весялосьць?

...Вось і я так вырас сярод вуліц шумных,
Вось і я ня лепей спазнаваў жыцьцё...
Ад таго так крыўдна, ад таго так сумна,
Калі ўбачыў смутак у тваіх вачох...

Не глядзі з дакорам, адцьвітаньня весьнік!..
Гэта прамінецца—будзеш ты другім...
Будзе сьмех і радасьць, будзе сьмех і песьні,
Будзе меней гора, будзе менш тугі...

Без сваіх, бяз дому вулічнаю ценню
Ты пакінеш хутка дзень і ноч блукаць...
Босымі нагамі шліфаваць каменьне,
Без пары, бяз часу сэрцам астываць...

Ня сумуй, мой дружа, ня сумуй, каханы!..
Не таі ты крыўды, не таі ў грудзёх!
Мы гэта скасуем, мы загоім раны,
Што жыцьцё прынесла ад мінулых дзён...

Менск, 1927 г.

Горад!
Пратры ліхтаровыя вочы!
Вочы ў сто дваццаць вольт.
Я сягонья нястрымана хочу
Разгадаць сон таемны твой.

О, міганьне электрычных зорак!
Нязьліноныя іх агні...
Адчуваю, што стану скоро
Самы урбанісьцейшы урбаніст.

І ў каменныя трубы-вушы
Буду песенны звон насыпаць.
Тваім подыхам прапахшыя душы
Будуць слухаць слоў вадаспад.

Мне больш уласьцівы настрой лірычны
І спляченьне цьвітучых надзей,
Чым п'яньне пра дым фабрычны,
Які—я ня знаю адкуль ідзе...

Ёсьць такія:

бачыў ня бачыў—
Выдумаў медна-сталёва-чыгунны верш
І ні ў голаў, што дапатопныя клячы
Праз сталіцу конку цягаюць цяпер...

Я канечна абуран:

Інду́стрыя!?
Александровічу-б яе абгімніваць!
Але дні над горадам другія
Узмахваюць крыламі арлінымі...

І сэрца, як мячык „Рэзынтрэсту“,
Скача ад радасьці перамогі...
Жыцьцё—аўтобус дваццаціпяцімесны,
Як я, давязе пасажыра такога.

Вуліц запыленых мая калыска
Выгадавала з галадранцаў поэта.
Мабыць ад таго так зусім блізка
Нязвычайная звычайнасьць гэта.

Хай прабачацца мне парадоксы,
Гэта, ведаеце,—лішак шчырасьці.
Як ні як, а вось тут давялося
Гадавацца, расьці і... вырасьці.

Нават стыль мой, заўсёды гладкі,
Гэтакім стаў шуршавым.
Дрэнная футурыстычная павадка:
Картавіць, хоць не карты.

Паспрабуй па-шукайлаўску не раскрычыся,
Калі глушаць аўтамабільным сьвістам.
Чорт вазьмі!

Каб чалавекам ня лічыўся,
Напэўнае-б стаў
беларускім футурыстам...

Горад, авеяны бурамі рэволюцый!
Абграхочаны ўвесь тваім гулам.
Я мару аб тым, што сальлюцца
Шопат поля з грохатам вуліц.

Гэта—калі выправіць з гораду
Гэтакую трактаравую араву...
Прасьпявае і весела й молада
Нячуваны сьпеў за гарамі...

Сёненья-ж верш мой як ты нязграбны,
Толькі шумам сумятлівым поўны...
Чорны вечар закінуў граблі
І зграбае хмурынкі ў копны...

Працягаўся як вуліцын сын бяздомным я:—
Аказваецца, многа такога народу,
Што стаіць і думае:
якому коміну
Якую выдумаць оду.

Гэтакія поэцішкі і поэцёнкі—
Насмарк вершатворыі ўсепозтавай...
Нос разаб'еш у вершапацёмках,
Калі пройдзеш па палёх газэтавых.

...Горад!
Авеяны гулам рэволюцый!
Ахрышчаны агнём пажаравым.
Скора ўсе гарызонты зальюцца
Новай эпохі зарывам.

Менск, 1928 г.

СПОВЕДЗЬ

Не гаварыце мне,
Што годы маладыя
І творчы пал,
І чары юных кроз
Я апрануў
Асеньня-шызым дымам
І як ахвяру
Ўпадніцтву прынёс.

І што аплакваю
„Есенінскай ўдавою“
Свой кожны крок
І маладосьць сваю...
...Кружыся, бура,
Ды над галавою,
Парывам ўскружвай
Галаву маю!

Ну вось я сам:—
Ад галавы да пятак
З запасам слоў
Гарачых і прастых.
Стаю ў цяні,
Дзе восенскія шаты
Губляюць кроплямі
Пажоўклыя лісты.

Адзін стаю
Пахмураны і злосны...
Лістамі брызгаюць
Пажоўклыя ~~лісты~~ сады...

І хочацца абняць
Харошага кагосьці
І марыць паесенінску—у дым...

І простым быць,
І простым і харошым
І тры маршчынкі
Згладзіць між брывей;
Каб не завяць,
Да цвету не даросшы,
Каб не загінуць
Ў рокаце завей...

Ну як сказаць вам?
Як вам растлумачыць?
Што рад
І словам кожным,
І радком,
За тое, што узгадала маці,
На вуліцу пусьціўшы бсяком...

Суворы час!
Суворая сапраўднасьць!
І дні мурзатыя
Дзіцячае вясны...
На практыцы пазнаў
І праўду
І няпраўду,
Жывот пусты,
Падзёртыя штаны.

І хоць ня раз
Хадзіў з разьбітай мордай,
Ў грудзёх хаваючы
І злосьць,
І боль...
Прышоў да вас
Узбураны і горды,
Хоць быў—
Апошнейшая голь...

Цяпер мне сьмешна,
Што на мне манішка
І што знадворку
Я зусім ня той...
Ў душы затое—
Навальніц ня зьнішчыць—
Шукаю дзесьці страчаны спакой...

Дык вось гуляў
Басотай па завулках,
Ды іскаркамі ў пыл
Раскідваў сьмех...

.
.

Таму, хто у жыцьці
Прайшоў скрозь грукат гулкі,
Ня трэба ставіць на дарозе вех!.

І вось таму,
Што пылам ад панэляў
Прасочана да дна уся душа,
Іду пахмурны,
Духам палымнею,
Вызвоньваючы сьпевам
Кожны шаг.

І калі ноч
На лоб насуне шапку
І блісьне зорамі
З-пад сінявы брывей,
Я так люблю
Ў завулках цёмных шляцца—
Брадзяжы дух
Ад прадзедаў жыве...

На тонкай нітачцы
Гушкацца будзе месяц,
З такой усьмешкаю,
Як выпіўшы поэт..

Ўсплыве мотыў
Забытай песьні дзесьці,
Дзяўчына песьню
Дзесьці запяе...

Сьпявай, дзяўчына,
Песьню аб каханым!—
Каханы прыдзе—
Юны і дурны...
Сьпявай!
Я пастаю хвілінку за парканам.
Паслухаю
І зьнікну ў туманы.

Пад небам нашым
Сінія раўніны,
Пад небам нашым—
Ў сонцы гарады...
Дык хто-ж сказаў,
Што я іду адзіны,
Іду—
І сам ня ведаю куды?

Я йду,
Пасьвістваю,
Я знаю мэту нашу—
Шляхі наперадзе няўхільныя, адны,
І, як другія,
„Мэты не дагнаўшы,
Я ня згублю дарогаю штаны“...

І,—як падчас,
Так званыя поэты,
З „юнацтва збанам“
І з „кілішкам кроз“,—
Ня буду я
З трагікомічным жэстам
Абмочваць вершык кожны
Морам сьлёз.

Праскача час,
Праплача навальніца
І стане менш гарэзаў маладых...
Юнацтва хмель
Як мара атасьніцца
І разьбягуцца сябры—
Хто куды...

Таму іду
З затоенаю думай
Ды у раздум'і
Злосна моршчу лоб.
Мне трошку шкода,
Што так многа думаў
І многа так
Патраціў сьвежых слоў.

Я-ж гавару,
Што здзейсьніліся крозы—
Зямля мая,
Красуняю красуй!
Начорта-ж ёй
Кляшторнаўскія сьлёзы
І пад Есеніна
Фальшывы сум?

Прышоў да вас я
Ціхі й задумены,
Каб разам высьпяваць
Душу сваю да дна
І сьпевамі маліцца ў захапленьні
Нябачаным ідучым дням.

А вы казалі:
„Не згарэў, а стыне
І думае другіх за нос вадзіць“ ...
А я кажу:
— Імкненьні не астынуць,
Як ня суцішыцца
Няспынны бег гадзін...

Не, дарагія,
Гэта вы няправы.
Хоць лаеце падчас—
І верыш і ня верыш...
Пад музыку,
Пад гром
Гадзін і дзён аравы
Я напішу
Ха-р-р-р-о-шы верш!

30-IX—1927 г.
Менск.

ВУЗАВЕЦ

Як скрыпка разьбітая,
 вецер зьвініць
 Такую
 сумотную песню
 І веяў сьрдзітых,
 як хваль грабяні,
 Ўздымае
 ў раўнінах сьнежных.

Тры дні
 і тры ночы
 паходам ішлі.

Праз гэтую
 дзікую сьцюжу.
 І стромкія сосны
 рукамі галін
 Абнялі-б, здаецца,
 як дружа...

І грознай шчацінай
 тырчэлі штыкі,
 Ў бяздоннае
 гледзячы неба...
 ...Цяпер і ня ўспомніш
 часінаў такіх

І гэтую
 быль і небыль.

Ішлі бязупынна,
 стамлёныя йшлі
 І, сьціснуўшы зубы,
 маўчалі.

Змора...

І голад з ног валіў
На кожным
кароткім прывале.

Мы разам былі,
у паходзе, у баю
Ішлі
балатамі,
лясамі...
І зорны дазор
трымаў караул
У высі марознай
над намі...

Ішлі бязупынна,
упарта ішлі,
Бо трэба было
не спазьніцца.
За намі —
бялелі сьнягамі палі,
Прад намі —
агнёвасьць пазіцый.

І разам былі мы —
таварыш і я
Ў агні
баявых перастрэлак.
І руку яго
сьціскала мая,
Калі
першы бой сустрэлі.

І мы разьвіталіся...
Цёмнай сьцяной
Пушча стаяла
і пела,
Ды глуха шумела
зімовая ноч,

Ды жудасна
сосны рыпелі...

Было гэта:—
трупамі слалі доль,
Таварышаў трацілі
слаўных,
Каб зьліць у адзінае
тысячы воль,
Агнём рэволюцый
расплаўленых...

...Профэсар на кафедры—
слоў каскад,—
Розумаў сотня—
у лейцах.
Галоў лахматых
за радам рад,
Глытаюць
словы лекцыі.

Другі манатоніць—
хацеў-бы сказаць:
„Профэсар,
з кафедры злезьце!
Прамоваю Вашаю—
не заняць
Ў галовах
пустыя месцы...

Вас слухаюць сотні—
як я такіх,
Глытаючы прагна
словы—
Запоўніць кожны
гэтакі міг
Прабелы
у нашых галовах...

Канечна,
Вы чулым былі-б больш,
Калі-б
давялося зьведаць,
Пустых жыватоў
галодную боль
І —
дваццаць рублёў стыпэндыі...
Мы ў захапленні
Ваша калі
Ўплывае ў клясу
кузава
І кожнае слова
рад лавіць
Рабочы—
салдат—
вузавец“...
Вучобы упартай
чатыры гады
І вузавец—
век „на вакацыях“...
Рэспубліцы трэ'
больш паветра й вады,
Высокая
ква-лі-фі-ка-цыя.
Сьпецаў такіх
патрабуе край.—
Савецкага сьпеца,
дзе знайсці?
На нашай будоўлі—
па горла прац,
Шырокае поле
дзейнасьці.
Калісьці вучыліся
перамагаць,

Вучымся жыць
 зараз,
Вучымся
 як жыцьцё будаваць
І як адбіваць
 удары.

Узброены з ног
 і да галавы
Прамудрасьцю ведаў
 строгай.
Мы сьмела ідзём—
 бачылі вы?
Аравай такой
 і ўногу.

Мы з бою бярем
 кожны дзень,
Таксама
 і ў гэтых сьценах
І кожны амаль
 што сёньня студэнт—
Знае жыцьцю
 цэну.

.....
Я лекцыю слухаў,
 наморшчыўшы лоб,
У слуханьні гэтым—
 увесь я.
Бурным струменем
 сваіх-жа слоў
Зусім захапіўся
 профэсар...

Званок.
 Перапынак.
 Гоман і крык...
І раптам:—
 „Здароў, Алесю!..“

Я стаў.
Я здзівіўся.
Я рот раскрыў.
Пытальнікам стаў
увесь я.
Таварыш мой даўні
са мной ізноў.
...На лекцыі больш
не пашлі мы...
Ўсплылі успаміны
забытых днёў
і грозныя тыя
хвіліны.
і ў словах гарачых—
сярдзіты прыбой:—
Мінулыя годы
паўсталі:
Разам ішлі мы
ў першы бой,
Разам начамі
скакалі.
Дзялілі скарынку адну
папалам
і радасьць дзялілі
і гора
Тады, як крывёю
дымела зямля,
Як кідаўся зьверам
вораг.
У словах у нашых
адна за другой
Забытага хвалі
ўставалі,
Прыбоем у душы—
граніт берагоў—
Сярдзітаю білі
навалай...

Зноў руку яго
сьціскала мая,
Пад іншым спаткаліся
сонцам.
Праўгасавец ён,
пэдфакавец я—
Ізноў
на адным фронце...

Менск, 1928 г.

ПРА СЯБЕ

Часта, часта мне сябры гавораць:

- Любы мой, ты так не вар'яцей!..
- Ёсьць на сьвеце і туга і горач!..
- І падумаць ёсьць над чым часьцей!..

І цяпер гавораць неаднойчы:

- Ня шумі ты гэтак, ня крычы!..
- Радасьць буйную тваю праглынуць ночы!..
- Сьвет вачэй пагасьне уначы!..

І яшчэ казалі мне учора:

- Ты фальшывіш ў песьнях, дарагі!..
- Ну й няхай, няхай сабе гавораць—
Быў і ёсьць і буду я другім.

Падому я голаву высока,
Хіба толькі сьвісну у адказ—
Вам знаёмы шолахі асокі,
Мне знаём ахрыплых вуліц сказ.

Я-ж ня так, як многія, з паклонам
Ад палёў на вуліцу прышоў
З палявых аквечаных улоньяў,
З задуменнай песьняю лясоў...

Знаю я даўно і вы таксама:
Гулкім стукам кованых падкоў
Над цьвітуча-ціхімі палямі
Скача, скача ўгрунь жалезны конь.

Мне таму і радасьней і бліжай
Грубых слоў гранітавая грань
Ціхай песьні палявых зацішшаў,
Аднатоннай песьні дудара...

І таму, хто скажа мне аб фальшы,
Што я стаў ня гэткім шчырым больш,
Разаб'ю я морду на асфальце,
Затаіўшы ў сэрцы крыўды боль.

Менск, 19-V—27 г.

* * *

Хмуры такі і суровы я
Вуліцай шумнай іду...
Мары мае, ясназорыя,—
Сполахі ўзбуджаных дум!

Быццам кагосьці шукаю,
Быццам пакінуты кім.
Можа яе напаткаю
Ў гэтым натоўпе людзікім.

Зорыцца бляскамі вуліца,
Людзі спяшацца кудысь...
Ў гэтакім шуме забудуцца
Ціхай любімай сьляды...

Што-ж на панэлі запыленай
Ўздумаў яе я шукаць?
Думы мае белакрылыя,
Годзе вам, годзе блукаць!

Я-ж ня шукацьму спакою
Там, дзе імкненьне і рух...
Хоць і знайду—не такою
Будзе мой страчаны друг.

Вось і спахмурны й суровы я
Вуліцай шумнай іду...
Мары мае ясназорыя,—
Сполахі ўзбуджаных дум!

* * *

Яснае такое,
Яснае такое,
Яснае такое
Неба...

Ня шукацьму долі,
Ня шукаць спакою,
Ня шукаць спакою
Нейдзе...

Адшумелі буры,
Адзьвінелі ў соснах,
Адсьпявалі песьні
Сьцюжы...

І другія песьні,
І другія вёсны...
І квітнеюць вёсны
Ружай...

Журавамі ў вырай,
Журавамі ў далеч
Ой, ляціце з шумам
Годы!..

Так шумяць паводкай,
Калі сонца паліць,
Так шумяць паводкай
Воды...

Сэрца маё, сэрца!..
Радасьць мая, радасьць!..
Расчыню душы я
Дзьверы...

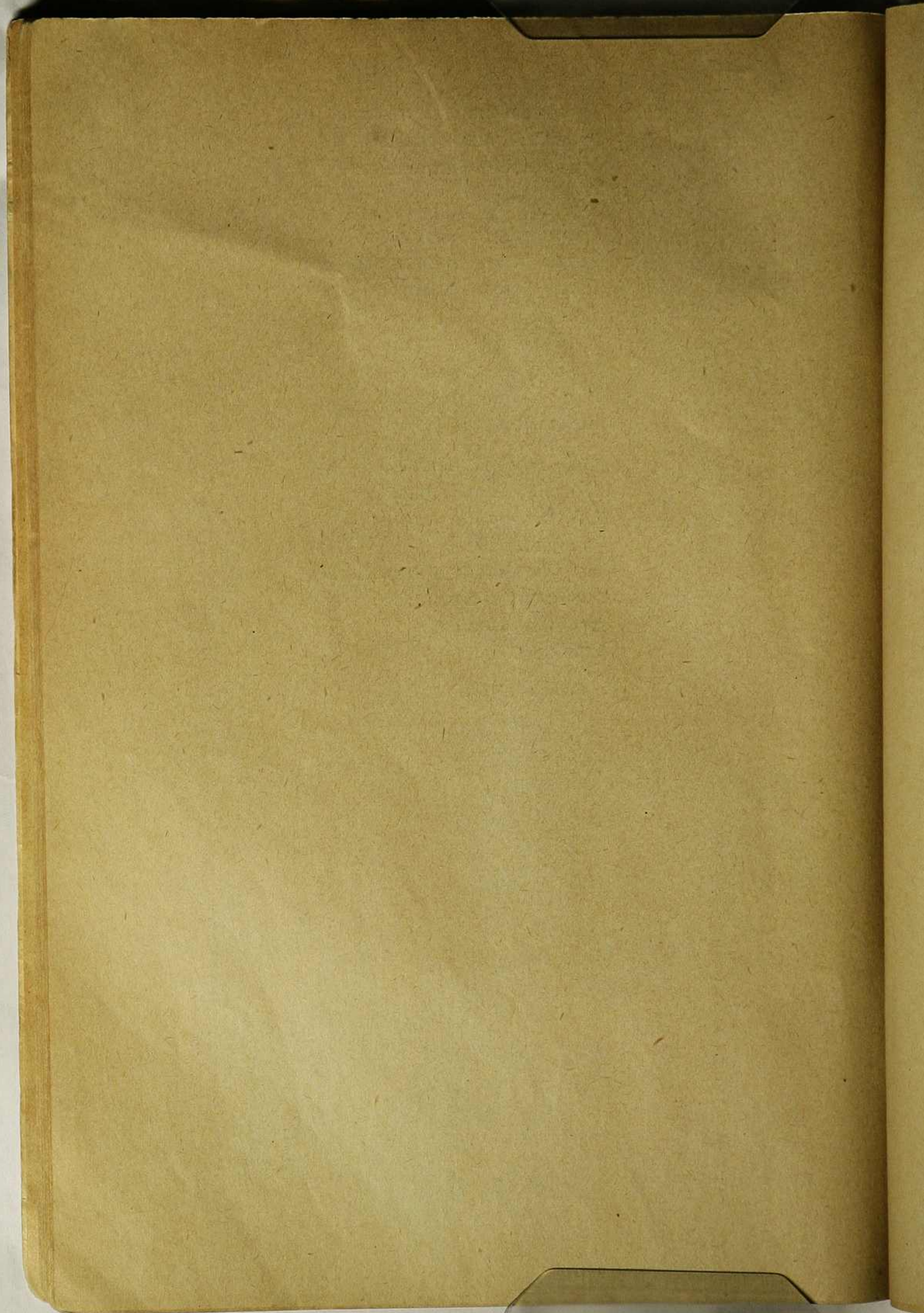
Навальнічнай хмар'ю,
Навальнічным градам
Ня спыніць імкненьне
Ўперад...

Гэтак шмат жаданьяў,
Гэтак шмат імкненьняў,
Гэтак многа сьвету,
Сонца!..

Гэты сьпеў ад сэрца
І ад дум вясеньніх,
Гэты сьпеў ад сэрца
Комсамольца...

Ой, шумеце, вёсны!..
Ой, зьвінеце, годы!..
Ой, сьпявайце гимны
Маладосьці!..
Бо праймчыцца радасьць!
Як вясною воды,
Бо міне юнацтва
Госьцем...

Менск, 1927 г.



ПРА НАС



НАКОНТ ПОЭЗІІ

Ад рыфмы да рыфмы—
далёкі шлях
У пушчах
поэтавых лірык...
З усіх канцавосьсяў
апета зямля
І ўгору,
і ўдоўжкі,
і ўшыркі.
І вот:
як ніяк не магу зразумець:
Няма чалавекам—
сьпявакаў?
Што пішуць лісты
так на аркуша чвэрць.
У рыфму
лісты да сабакі...
Сабакам, канечна
ня пройдзен „лікбез“—
Няма й за людзьмі
адбою!
Дый што перапісвацца
так сабе
З усякай
жывёлай такою!
Час наш суровы!
Дык хто гэта там
Пілікае
тоненька гэтак?
А я хочу першым
убачыць сам

Здаравага такога поэта!
І голас каб быў
ня піск, а гром,
Песенны гром,
бязумоўна.
Душу ахапіў каб
да пятак суздром,
Агнём завірухі
слоўнай...
Вы помніце годы?
Бяз вершаў жылі!
Бяз вершаў,
бяз дому,
бяз хлеба!
І сэрцы надзеямі
слаўна цьвілі.
І вочы—
сінявасьцю неба...
Ноч...
Цішыня...
У акопах ляжыш...
І вочы—
павоўчаму сьвецяцца,
І зорка ў высях
так ціха дрыжыць,
І месяц
у гаі павесіўся...
А там, на узьлесьсі
гарцуе улан,
Ружэйным асьвістаны
сьвістам...
І так недалёка
варожы стан,
І сьмерць
так часамі блізка...
Праз поле,
праз пушчы
праходзілі так,

Ў адзіным
нястрымным імкеньні.
Ў агнёвай агоніі
слаўных атак
Краіне нясьлі
вызваленьне...
Так коньнікам грозным
прамчаліся ўскач
Мяцежныя
гэтыя годы...
...І горна—
калі габінэтны рыфмач
На гэта
складае пароды.
Наперад ідзеш—
не паглядвай назад!..
Калі-ж толькі так—
падробішся?—
Я першы
вершам адкрыю залп
Па ўсякай
такой дробязі!..

Зацьвіці жыцьцё, бы ўвесну поле!
Заблішчы агнямі у ваччу!...
Жыць хачу сягонья, як ніколі,
Як ніколі, сёньня жыць хачу!

Ў гэтым сьвеце радасьці бяз меры,
Ў гэтым сьвеце хмелю без канца.
Трэба толькі ў сілу сваю верыць, —
Буйна ўзбрызгваць ўзбрызгамі жыцьця.

Будучыня ўжо й ня так далёка,
Хоць і многа нам яшчэ шагаць.
Спатыкнуцца, зьбіцца вельмі лёгка—
Паспрабуй тады на ногі ўстаць?!

Наш будынак 'шчэ не дабудован—
Трэба тысячы, мільёны трэба сіл,
Каб грамадай тысячагаловай
Сьцерці сьлед пакінутых магіл.

І ня час з пачуцьцямі насіцца
І ня бачыць далей за свой нос,
Калі йначай ўспыхваюць зарніцы
Над савецкай нашай стараной.

Сёньня трэба неяк падругому
Паміраць і жыць, любіць і пець...
Нашай сіле,—маю маладому,—
Трэба дзён квітнеючую цьвець.

Калі кроў у жылах б'ецца хваляй,
Калі сіла б'е праз берагі,
Непатрэбна песьняў пахавальных,
Безнадзейна-ціхае тугі.

Бо наш мур яшчэ не дабудован!—
Трэба тысячы, мільёны трэба сіл,
Каб грамадай тысячагалавай
Сьцерці сьлед пакінутых магіл.

Менск, 1927 г.

ПРЫСЬВЯЧАЮ ЯКУБУ КОЛАСУ

Землі раўнінныя, сіняя гладзь...
На раздарожжы бярозы стаяць...

Землі радзімыя яркнуць у рань...
Выйду спаткаю абноўлены край.

Выйду ў празрысты імклівы прастор
І пакланюся вясьне залатой...

Ў родным бязбрэжжы ступае нага.
Сэрца, як колісь, ня сьцісьне туга.

Ў шэрую муць не спаўеца зямля...
Многія пройдуць замецены шлях...

Многія пойдуць дарогай тваёй;
Многія пойдуць з табой, за табой...

Ў зарыве золака вынікнуў дзень—
Слова ня змоўкне гарачая зьвень...

У навальнічную золкую стынь,
Ў годы былыя запал не астыў.

Бор малады там, дзе быў буралом...
Роднае слова жыве і жыло.

Вокам акінеш—і гордасьць расьце—
Край дарагі прыгажэй, залацей...

Землі раўнінныя, сіняя гладзь...
На раздарожжы бярозы стаяць...

Полацк, 1926 г.

* * *

Ізноў, ізноў успыхнулі настроі,
Ізноў, ізноў ўстрывожаны спакой...
Так зоры ўспыхваюць вячэрняю парою,
Так зоры гаснуць ў цьмянасьці начной.

Учора—роспач чорная такая,
А зараз—зачарованая ціш...
Калісь, чорт ведае, чаго шукаў я,
А сёньня—адшумеў і сьціх...

Бо маладосьць ніколі непаўторна—
Раз адшуміш—і зробішся сталею...
І пацямнее у вачох надзорнасьць,
І станеш сам упарцею і сталёю...

Таму цяпер перад вачмі маімі
Ў інакшых колерах успыхнуў сьвет...
Я сам другі і зіркамі другімі
Гляджу дарогам пройдзеным усьлед.

Найлепшы лёс—дарэшты класьці сілы
І мускульнасьць здаровых рук,
Каб толькі край пад сінім небасхілам
Заўсёды бачыў радасьці зару.

А я—дзівак з агнаёваю душою—
Нашуся, як шалёны, па зямлі...
Цьвіце зара над роднай стараною,
Дзе колісь толькі палыны цьвілі.

Я сам яшчэ прайшоў ня так далёка,
А ўжо завеі замятаюць сьлед...
О, каб вы ведалі, часамі як ня лёгка
Насіць імя—поэт...

Бо там, дзе слодычы—бывае горкасьць,
І безнадзейнасьць—там, дзе шмат надзей,
Я знаю—не пашлюць ніколі к чорту
За горды сьпеў з расчыненых грудзей.

Наш час такі... Хоць біся лбом аб сьцены,
А йдзі ўпярод бяз стомы у нагах,
Бо кожнае прапушчанае мгненьне—
Прыпынак на прызначаных шляхах...

Таму і я з агнёваю душою
Нашуся, як шалёны, па землі..
Цьвіці, зара, над роднай стараною,
Дзе колісь толькі палыны цьвілі.

Полацак 10-1—1927 г.

ЧУЖОЕ

ДАЛЁКІ КРАЙ!..

Далёкі край! Бязмежныя прасторы!
Як жыта ў нас—у стэпах кавылі.
Вось чайкі белыя ўзьвіліся ўгору
І ў далеч сінюю кудысьці паплылі.

А я стаю захоплены спакоем,
Вачыма ўпіўшыся ў нябачаную шыр...
Башкір гаворыць штосьці мне такое,
Ня знаю я гаворыць што башкір.

Я ўсё-ж стараюся два словы па-башкірску
Для прывітаньня шчырага зьвязаць.
А сонца сыпле залатыя пырскі
На жоўтавата-травяную гладзь...

Крыху пазьней, як сонца зіркам гордым
Прымусіць заход ружай палымнец,
Здаюцца мне вандруючыя орды
І табуны нязьлічаных каней.

І як арлы бястрашныя джыгіты,
І быстры тупат соцень конскіх ног,
Як здань гадоў мінуўшых і забытых
Былой Башкірыі сьцяпной...

І стаў башкір з джыгіта земляробам,
Арду зьмяняў на хату і на плуг,
Каб, землю ўзрэзаўшы стальным нарогам,
Ўсшуміць калосьсем чорную зямлю.

.

Мой гаспадар заве мяне да хаты
І на кашме старой, як за сталом,
Замест гарэлкі (як у нас) поўквартай,
Мяне частуе моцным кумысом.

І па-башкірску многа мне гаворыць,
Як быццам я магу што зразумець...
Далёкі край! Стэповыя прасторы!
І кавылёў абветраная цвець!

Башкірыя,
в. Алібеева, 1927 г.

Над травамі клубіцца дымам
Халодны вячэрні туман...
Прыгожа: як вечар абдыме
Зямлю маладую ўпацьмах.

Тады я выходжу на ганак
І доўга ё раздум'і стаю.
А стэпы бялеюць ё туманах,
Ды шэрыя цені снуюць.

Такою прыгожай парою
Спакоен і рад я ўсяму.
Ёсьміхаюся ветла каровам
І нават настрою свайму.

І думаю шчасную думу,
Ласкаючы поглядам ноч
Далёка ад вулічных шумаў
Ё далёкай краіне сьцяпной.

І сам я ня знаю... Чямусьці
Здаецца мне шорхат сьцяпны
Далёкай лясной Беларусьсю
І говарам пушчаў лясных.

І добра, што вокал—нікога
І мгла прад вачыма сьцяной...
Мне профіль знаёмы і строгі
Здаецца у цемры начной...

Стаю я такі ціхамірны—
Нішто ня трывожыць душы...
Паталі былога ўспаміны.
Ё нямую бяскрайнюю шыр.

...Пяюць на дварэ башкіраты
(Нязвычайная музыка слоў!..)
Здаецца мне, нашы дзяўчаты
Вядуць карагод за сялом...

Падходжу: задорныя твары
З іскрыста-касымі вачмі
Сьмяюцца з маіх акулераў
І з слоў нячуваных маіх.

Ах, шыры, пахучыя шыры!
І мяккасьць усходніх начэй
Задумнай стэповай Башкірыі
Пад іскрамі зорных сьвячэй.

І месяц тут больш нейкі срэбны,
І ночы тут неяк цямней.
Стаю я такі непатрэбны
У гэтай чужой старане...

Задумаўся... На'т ня прыкмеціў,
Што поплеч со мной гаспадар,
Прыгожы, у чорным бэшмеце,
Ўсьміхаецца, гледзячы ў твар.

Сядзім мы пад зорачным небам,
Ня знаю чаму я так рад:
— Скажы ты мне Усман што-небудзь
Пра ваш незнаёмы мне край!

І слухаю я нібы сказку
Пра гэтую дзіўную быль...
Ўжо зоры пачнуць скоры гаснуць,
Рассыпаўшы срэбраны пыл...

Ды ў ранішнім сінім прасьвеце
Пакажуцца скрозь туманы
І шпіцы старых мінарэтаў
І далі прастораў сьцяпных.

Ах, шыры, кавыльныя шыры!
Прыгожасьць усходніх начэй
Задумнай стэповай Башкірыі
Пад іскрамі зорных сьвячэй!

ТАЛІБ

У шырокіх стэпах пад Уралам
Неба ды кавыль.
Ўвечары аранжавыя далі
Сеюць зорак пыл.

І мулла ўсё так-жа з мінарэту
Ў гэты ціхі час
Заклікае верных Магамэту
На сьвяты намаз.

Нібы цені, ў цемры хтосьці бродзіць...
А вакол—цямней...
І тады Таліб з двара выводзіць
Двух сьцяпных каней.

Цемнатою ахоўленыя шыры—
Ні канца, ні меж...
Патанулі селішчы башкіраў
Ў вечаровай цьме...

Ў стэпе ціш... Хіба толькі спрасоньня
Шэпчуць кавылі...
І так быстра, быстра скачуць коні
І маўчыць Таліб.

Ў сьвеце дружбы шчырай так нямнога
Не знайсьці—шукаць.
Як Таліб, ня бачыў я такога
Сябра-кунака.

Ў стэпе вёрст ня мераць... Ў бегу шпаркім
Коняй ня стрымаць.
У Таліба там была татарка—
Прыгажэй няма.

Дух джыгіта—гэта вольны сокал—
Ў лёце ня стрымаць.
Як-жа, як татаркі чорнавокай,
Як не пакахаць!

І, аддаўшы мне свае паводзьдзі,
Зьлез з каня Таліб.
Дзёма-рэчка коціць свае воды,
Дрэмлюць Чук-Рак-Лы...

І татарка к дарагому госьцю
Выбегла з двара...
Я чужому шчасьцю не зайздросчу,
Я й чужому—рад...

Што на сьвеце маладосьці лепей?—
Гаварылі мы.
Былі-б толькі: сіла, коні, стэпы
Ды кумыс...

У шырокіх стэпах пад Уралам
Неба ды кавыль...
Зноў увечар мы праз стэп скакалі
К Дзёме ў Чук-Рак-Лы.

Хто з джыгітаў гожую ня сватаў?—
Ды татарын злы:
Не заплціш гэтакі багаты
За дачку калым.

Што мацней на сьвеце за каханьня
Пеннае віно?
І Таліб імчыцца на спатканьне
Ў стэп і ноч.

І аднойчы: вечар надыходзіў,
Вокал—цішыня...
Бачу я: Таліб з двара выводзіць
Аднаго каня.

Залажыў нагу ў страмёна, ўскочыў:
— Ты чакай, кунак!

Праглынула цемра ўсходняй ночы
Стук капыт каня...

На сьвітаныні, толькі занялася
Пунсавець зара,
Чую—конь капытамі заляскаў,
Чую конскі храп.

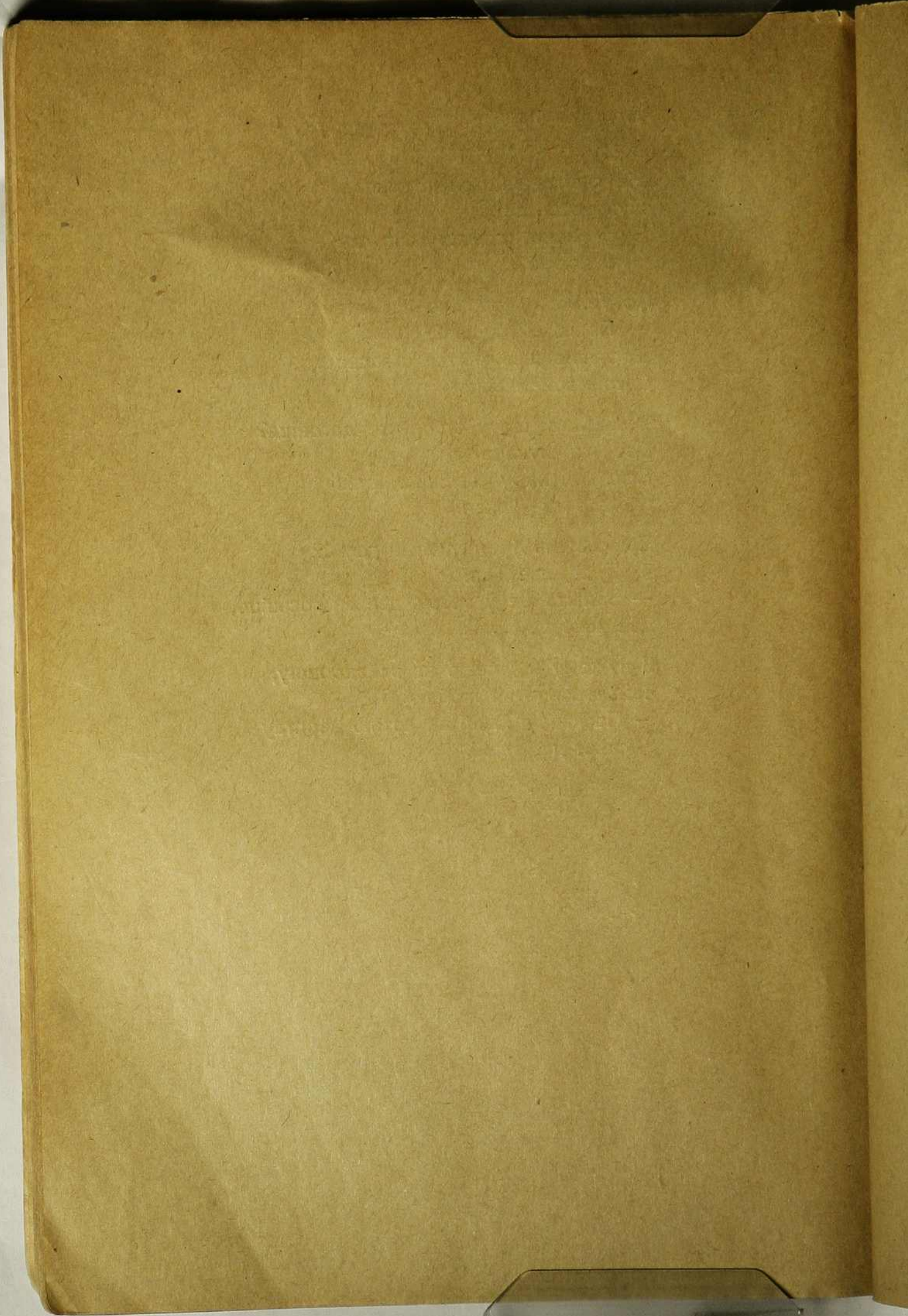
То Таліб з татаркаю прымчаўся:
— Прывітай, кунак!
Вось яно джыгавітае шчасьце,
Што мацней віна.

Вольны вецер ў стэпе хто дагоніць?
Дзе яго шукаць?
Асядлалі пару сьвежых коняй
І ў дарогу—ўскач.

Прыскакалі ўранку злыя госьці:
— Рускі, дзе Таліб?
— Запытайце ў ветру, дзе ён госьціць,
Дзе жывуць арлы.

Я чужому шчасьцю не зайздросьчу,
Зайздрасьць ня люблю.
— Паскакаў Таліб за сотню вёрстаў
У савет па шлюб.

Башкірыя. Уфа.
4-VIII—27 г.



ЦВЕЦЕНЬ

Вясной жыцьцё
Заўсёды прыгажэй...
Вясной жыцьцё
Ня роніць жоўтых лісьцяў,
Няхай увосень—
Лісьцю парыжэць,
Увесну-ж—цвецень
Яблынь белаліцых.

Ня лірык я.
Гнусавіць каб аб „шчасьці“,
Ідылій кволых
Павуцень плясьці.
Люблю
Няўключымі радкамі шастаць
І проці плыні
У жыцьці
Плысьці.

Ах, чэрвень мой!..
Залатарусы чэрвень!..
Я так люблю,
Я так люблю цябе...
Мне сум душу
Ніколі не ачэрніць,
Дый ня схілю я
Галаву журбе...

Ах, любы мой,
Ў зялёным калыханьні
Гатоў расплёскаць
Ўсю душу да дна...

Бывае
І бяз лірыкі каханьне,
Калі
Мяцежных дзён юнацтва—
Не дагнаць...

Многа такіх,
Такіх як ты прыгожых...
Многа—
З такою просіньню ў вачох.
І што-ж?
Вывае, што і ў дзень пагожы,
А хмарамі зацягнена жыцьцё.

Ах, дружа мой!..
Я вельмі, вельмі молад.
Ці можна-ж так
Глыбока раніць сэрца?..
Яшчэ
Не перарос я комсамола,
Яшчэ
Нядаўна кінуў піонэрыць.

І вось як я—
Такога сумазброта,
Што знае толькі
Песьні, сьмех і шум,
Твой сіні зірк,
Такі прасты і родны,
Глыбока раніў
Ў самую душу.

І хай...
Душа ня будзе
З песьняй чорнай...
І хай жыцьцё й цябе
— Сёньня люблю.
Няважна,
Што пашлеш поэта к чорту—
Поэтаў часта
К чорту шлюць.

Няхай і так,
А з маладых грудзей
Заўсёды радасьць
Песьняй будзе ліцца.
Вясной жыцьцё—
Заўсёды маладзей,
Вясной жыцьцё
Ня роніць жоўтых лісьцяў...

Полацак. 1926 г.

* * *

Асфальт, і пыл, і брудная панэль,
І ты адна, як кветка палявая...
Ня знаю я, чаму душа сьпявала
Не па другіх, а па табе аднэй...

Прайшла... І ціхі сум палёў
Ад сініх воч самотнасьцю павеяў.
Ня знаю я... Чаму у сьлед глядзеў я
І не хацелася ні стрэчы і ні слоў...

...Асфальт, і пыл, і брудная панэль,
І на панэлі п'яны я сьпяваю...
І ты адна, як краска палявая,
Чамусьці сёньня ўспомнілася мне...

1926 г.

* * *

Над зямлёю зоры палыхаюць...
Ружавее зарыва над краем...

Ружавее зарыва—пажар,
Залатыя водблескі дрыжаць...

На дарогу мы з табою вышлі—
Дагаралі зоркі ў цьмянай высі...

Я табою быў бяз хмелю п'ян,
Радасьць непаўторная мая...

Профіль строгі, вочы, як прадоньне...
Ах ты, сон цудоўны, дзе ты, сон мой?

Ці кахае любая, ці не?
На яву ўсё гэта ці ўва сьне?

Можа ўсё забудзецца ці згіне,
Я-ж хаваю словы дарагія...

Можа ўсё мінецца наўсягды,—
Больш ня буду шумна маладым...

Ў маім сэрцы вогненасьць пажару...
Ці пяю, як п'яны, ці я мару!

Ў маіх вочах—тысячы агней...
Ці кахае любая, ці не?..

Ці яна адкажа, а ці змоўчыць?
Ой вы, вочы, вочы, зоры-вочы!

Мо' адкажа мілая, мо не.
І складаю песьні, бы ўва сьне...

Жыць-бы, жыць квітненьнем маладосьці-
Эх ты, радасьць-шум, залётны госьць мой!

Не, ня скора мусіць разьлюблю
І цябе і моладасьць сваю.

1927 г.

ДРУГУ

Дрэмле вечар...
Вясна залатая...
Ліпы ў цвечені...
Ў сэрцы—май...
Дружа мой!..
Усё адцвітае—
Маладосьць,
і жыцьцё,
і вясна.
Май галубіць
ружоваю цвеченьню,
Гасьне вечар
у золаце зор...
Месяц, месяц!..
Што радасьцю сьвецішся
З па-надхмар'я,
з-пад сініх зор?
Чуць сінее неба на ўсходзе,
Тухнуць зоры
адна за другой...
Дні праходзяць
і я так праходжу,
Ўсе мы пройдзем
сваёю парой...
Выйду .. Стану...
Крыжуюцца сьцежкі.
Хто іх ведае, йсьці мне кудой.
Хай жалейкі пяюць безьмяцежна—
Прапяваюць удаласьць гадоў.
Ў сінім вечары
плача гармонік...

Чорт з табою,
сьмейся і плач!..

Раз адзін
маладосьць адгамоніць!..

Раз адзін
майму сэрцу палаць!

.
Месяц ў просіні раньняй растаяў...

Два разы ня прысьніцца снам...

Дружа мой!..

Усё адцьвітае—

Маладосьць,

і жыцьцё,

і вясна...

Полацк, 1926 г.

* * *

Пачуцьці і ціхія думы
Ўскружылі, бы хмель, галаву.
Так любя пра мілую думаць
І сьніць на яву.

Вось быццам-бы новай вясною
Юнацтва ўваскрэсла маё
І брызнула сьвежаю ноўю
Забытае з ёй.

І зноў я нядбалы й вясёлы,
Як май жыцьцярадасны я...
Такая поэтава доля—
Ня выпіў, а п'ян.

Ў такую шчасьлівую пору
Так хочацца жыць і любіць.
І вобраз любімай так дораг—
Яго не забыць.

Так дорагі стрэчы з любімай
І чыстыя думы і сны
І говар затоены й дзіўны,
Як шолах лясны.

Ніколі таго не паўторыш,
Што раз ў маладосьць адзьвініць—
Каханьня шчасьлівую пору,
Шчасьлівыя дні...

* * *

Мой ціхі дружа,
Дружа добры мой!
Я зноў пішу
Ўсхвалёваны і хмурны
І нібы з плачам восень нада мной
Заводзіць сьпеў хаўтурны...

Я-ж так люблю
Жыцьцёвыя віхоры.
Я так люблю
Цябе і маладосьць.
А сёньня я
Надломаны і хворы
Прыслухваюся,
Як шуміць асеньні дождж.

Але калі-б
Вось гэтакай парой
Прышла ты ціха—
Ціхая такая,
Я зноў-бы стаў
І весел і здароў...

.
Ах, ня шумі ты,
Восень дажджавая!..

Менск, 12-Х—27 г.

УСЁ МЯНЯЕЦЦА...

Усё мяняецца,
Усё праходзіць—
За годам год.
За днямі дні...
То далі сьветлыя,
То непагоды—
Ўсё адсьпяваеш,
Ўсё адзьвініш!..

Так ціхім вечарам
Палаюць зоры
І гаснуць ўранку,
Нібы агні...
А часам хмары
Узвыш агорнуць,
І залатыя
Памеркнуюць дні.

І рань барвовая,
Й гарачы поўдзень
Хвалююць кіпенем
У жылах кроў...
Ўсе неспакойныя,
Усё мы пройдзем,
Ўсё адгаворым
Сваёй парой...

Увосень хмурную
Зьлятае лісьце,
Увесну белую
Зьлятае цьвець...

Ліствой асыплецца,
Што было блізкім,
Завяне цвеченьню
Вачэй адсвят...

А покуль моладасьць
Душы ня раніць,
А покуль моладасьць
Ў вачох цвіце,—
Гарыце золакам,
Барвуйце раньнем,
Часіны сьветлыя,
Як лятуцень...

Квітнеце-ж веснамі,
Дні залатыя!
Шумеце-ж, любыя,
Як ўвесну клён!
Бо прыдзе восень
З халоднай стыньню—
Ў туман разьвеецца
Ваш любы сон...

Мінае моладасьць,
Мінаюць годы—
І рачавістасьцю
Паўстануць сны!
Усё мяняецца,
Усё праходзіць—
За годам год,
За днямі дні...

Полацк, 1926 г.

* * *

Нешта ёсьць такое ў гэтым сьвеце,
Нешта ёсьць такое у жыцьці—
Адцвітаць ня хочацца у цьвеце,
Ў адцвітаньні хочацца цьвісьці...

Ад таго ня вянуць ў шчасьці губы,
Не бялее сноп густых валос...
Рад ўсяму, нібы спатканьню с любай,
Рад ўсяму, жыве што і жыло...

Мы умеем жыць зусім іначай,
Мы іначай можам паміраць...
Толькі шкода—хутка так праскача
Залатая шчасная пара...

Нешта ёсьць такое ў маладосьці—
Неразгаднасьць ўспыхваючых сіл,—
Вось і шкода—пройдзе шчасьце госьцем
І патоне ў змрокавую сіль...

Вось і шкода, што завянуць губы,
Што і кроў пакіне палымнець...
Сёньня-ж рад ўсяму, бы слову любай,
Сёньня—ў вочах іскаркі агней...

Вось і носіш голаву высока,
Вось і кожны крок куды стальней...
Ой, юнацтва, шумнакрылы сокал,
Пачакай!.. Чакай мяне!..

Ад таго—шумець, крычаць, скандаліць
Ані капелькі ня сорам мне...
Я гляджу:—наш век куюцца стальлю
І гарыць мільёнамі агней...

Гэткі век—разгар кіпучай працы,
Віхры радасьцяй, жаданьяў і надзей...
Рад бязьмерна, як пачне ўздымацца
Ў агняцвеце кожны новы дзень.

Ёсьць такое шчасьце ў гэтым сьвеце,
Ёсьць такая радасьць у жыцьці—
Адцвітаць ня хочацца у цвеце,
Ў адцвітаньні хочацца цвісьці.

Менск, 4-III—27 г.

* * *

Ў просіні цёмных начэй
Зоры зара пагубляла...
...Думы, пакіньце гучэць!
Песьні, замоўкніце ў далях!

Месяца сьвет на панэль
Срэбныя цені раскінуў...
Дзесьці сумуе па мне—
Маці сумуе па сыну.

Ў цёмную ноч ня тужы,
Родная ціхая маці,
Я ня прыстаў яшчэ жыць,
Я не пакінуў сьмяяцца...

Можа я зьбіўся з пуцін,
Можа я шмат сумазбродзіў...—
Цяжка бывае ісьці
І па шырокай дарозе.

Ты ня трывож сваіх дум,
Скора ізноў я вярнуся...
І як калісьці прыду
І вінавата ўсьміхнуся...

Зноў я вярнуся чуць сьвет—
Суму і радасьці весьнік...
Скажуць, што сын твой—поэт
Самай бяспутнай песьні...

.....

Пройдзе сьцюдзёная сьнеж,
Ў цьвечень адзенуцца сіні...
Ты ня журыся па мне,
Маці бяспутнага сына...

Полацак. 1926 г.

ВЕТРЫ

Вейцеса, песьні, вы сокалам,
Гордымі ўзмахамі слоў...
Ноч, ня шумі ты асокаю!..
Жудасным ўсплёскам балот.

Шэпчуць бярозы кудлатыя,
Сьцелецца сівы туман.
Шэпча над шэрымі хатамі
Стрэх саламяная цьма.

Трэплецца шумнымі гольямі
Стройная здань тапалёў;
Шызым ўзьвіваецца голубам
Ноч па-над ціхім сялом.

Ой, ня шумеце дубровамі!
Ой, ня шумеце ў палёх!..
Ночки мае чорнабровыя
З шэптам бярозавых слоў.

Травы вы, травы зялёныя,
Вамі я сэрца ўпаіў!..
Ветры вы, ветры залётныя,
Скуль вы?.. З якіх вы краін?..

Ветры гамоняць у зарасьлях,
Ветры пяюць сярод лоз...
Эх, абніму, ветры, зараз вас
Песьняй ахапкаю слоў.

Чую у песьнях алешнікаў
Гоман, раскацісты сьмех,
Буйныя песьні начлежнікаў,
Коняй ірзаньне у цьме...

1925 г.

* * *

Плывуць над полем журавы
У даль, у сінь—бяз меж, бяз краю...
І неба, сьветласьць сінявы
Зарой вячэрняй дагарае.

Плывуць... Ня ведаю куды,
Якімі сьцежкамі, трапамі...
Гады, прыгожыя гады,
Гады, патрачаныя намі!..

Мне сон прыгожы ваш знаём
Як посьле хмельнасьці пахмельле...
Юнацтва сьветлае маё!..
Жыцьця бяспутнае вясельле!

І будуць зоры дагараць,
І рань, над краем праясьнее.
О, край!.. Мой край, зялёны край!..—
Жыцьцём завеі не асьнежаць.

І я з другімі чарадой,
На дол рассыпаўшы слоў срэбра,
Дарогай пыльнаю гадоў
Прайду, нікому не патрэбен...

Полацк, 1926 г.

* * *

...Лістападам туманіцца стынь...
Дзе ты?.. Дзе ты, мой сон залаты?

...Дзень у цьмяны туман патануў,—
Адасьніў, адзьвінеў я вясну.

...Многа ў вёснах атруты й віна!
Ах, па іншаму песьні зьвіняць...

...Дагарае і тухне зара—
Толькі мне не пара дагараць...

...Пагляджу—ні канца, ні мяжы...
Для радзімы сваёй буду жыць!

...Да сьвітання і зоры сьвецяць—
Буду пець і зьвінець да канца.

...Адшуміць, адквітнее вясна,—
Абарвецца і сьціхне струна...

...Стануць сыпацца скора лісты...
Не забудзецца-ж сон залаты...

Полацк, 1926 г.

РАДЗІ

Л
Г
Н
П
П
*
У
В
Г
*
*
У

БУРЫ

ПРА

ЧУ

З Ь М Е С Т

	Стар.
ПРАДЗІМЕ	
Мінаюць дні...	7
Песьня бадзёрасьці	9
На Сожы .	11
Песьня .	13
Памяці т. Войкава	15
* * * Ах, жыцьцё...	17
У сьнежнавай замеці	18
Баляда пра камісара	20
Пранясуся шалёна па краю...	23
* * * Берагам зялёным...	24
* * * Павольна, спакойна мінаюць гадзіны...	26
Уступ да ненапісанай поэмы	27
Полаччыне	28
 БУРЫ Ў ГРАІІЦЕ	
* * * Ўсё дарую...	37
Буры ў граціце	39
Бяспрытульнаму	44
Наконт гораду	45
Споведзь .	48
Вузавец .	54
Пра сябе .	61
* * * Хмуры такі і суровы я...	63
* * * Яснае такое...	64
 ПРА НАС	
Наконт поэзіі	69
Пра нас	72
Якубу Коласу	74
* * * Ізноў, ізноў успыхнулі настроі...	75
 ЧУЖОЕ	
Далёкі край...	79
Сваё ў чужым	81
Таліб	83

ЦВЕЦЕНЬ

Стар.

Ёй...	89
* * * Асфальт і пыл...	92
* * * Над зямлёю зоры палыхаюць...	93
Другу	95
* * * Пачуцьці і ціхія думы...	97
* * * Мой ціхі дружа...	98
Усё мяняецца...	99
* * * Нешта ёсьць такое ў гэтым сьвеце...	101
* * * Ў просіні цёмных начэй...	103
Ветры	105
* * * Плывуць над полем журавы...	106
* * * Лістападам туманіцца стынь...	107

Срп.

89

92

93

95

97

98

99

101

103

105

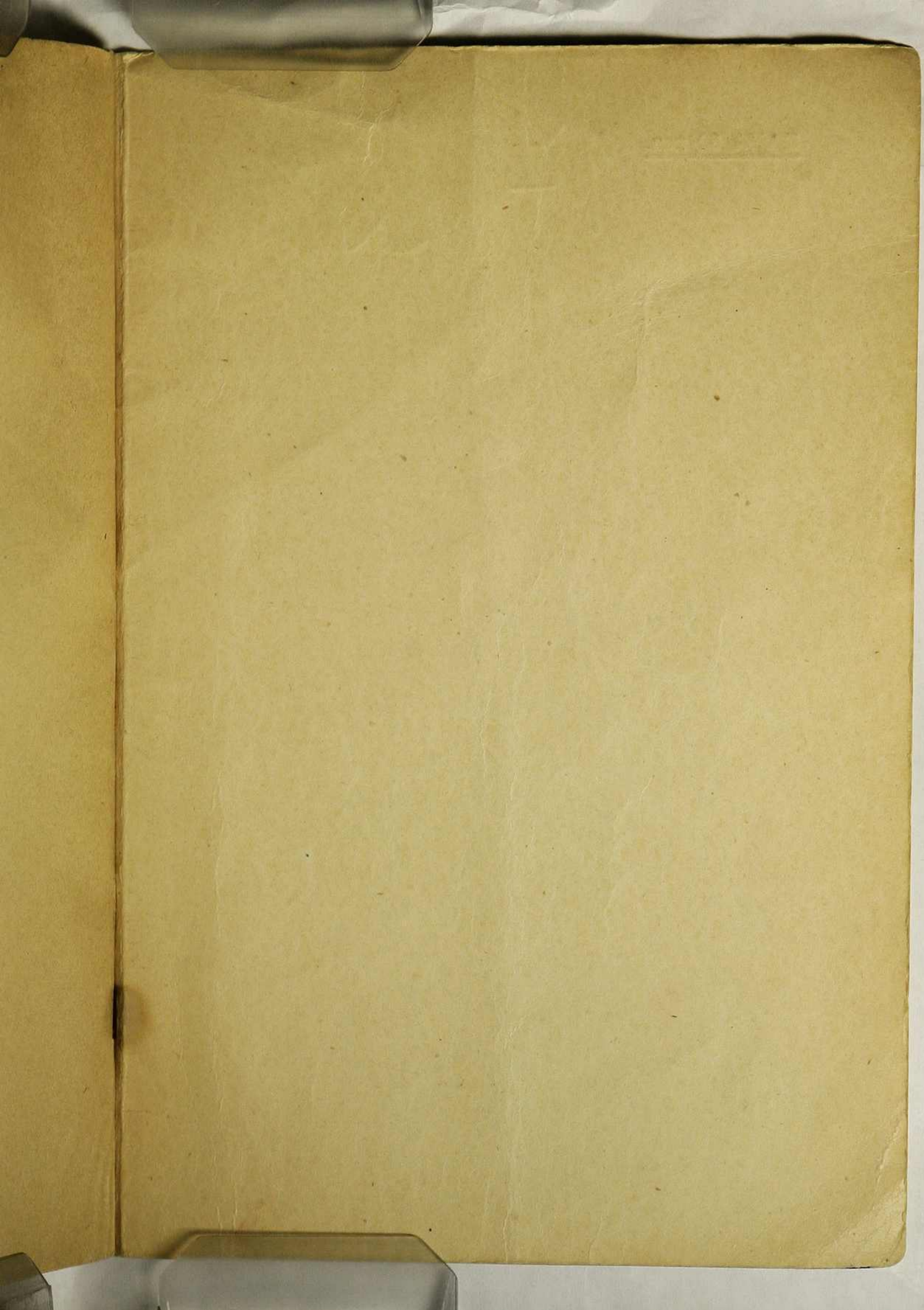
106

107

1964 г.

Бел. р. 1994 г.





ЦАНА 80 кап.

14



8000000 144 1795

